

Den första serielevererade Gripen (=39-101) gick inte till Flygvapnet utan till Saabs provflygarverksamhet. Flygvapnets första egna Gripen (39-102) premiärflog i mars 1993. – Foto: Hans-Olof Arpfors.

Av major Tomas Fjellner, Flygstaben

Behovet av ny radarjaktrobot

Inom knappt två år avses beslut fattas om val av ny radarjaktrobot till JAS 39 Gripen och JA 37 Viggen. De alternativ som för närvarande utvärderas är brittiska Active Sky Flash, amerikanska AMRAAM samt franska Mica.

Huvudbeväpning för JA 37 Jaktviggen och JAS 39 Gripen i luftförsvarsrollen är och kommer att vara luftmålsrobotar. – Därutöver finns också en inbyggd automatkanon. I Jaktviggen en 30 mm Oerlikon och i Gripen en 27 mm Mauser.

För visuell närstrid kan Viggen och Gripen bära de värmesökande/IR-jaktrobotarna Rb 24J samt Rb 74. Dessa robotar är båda utvecklade versioner av den amerikanska AIM 9 Sidewinder.

För fjärrstrid och strid i dåligt väder krävs radarjaktrobotar. Målsökaren i denna typ av robot söker och följer målets radar-eko, till skillnad från IR-robotens målsökare, som söker och följer målets värmesignatur.

Den robot Jaktviggen bär för radaranfall är den brittiska Sky Flash, i Flygvapnet kallad Rb 71. Denna radarjaktrobot är semiaktiv. Det betyder att robotskjutande flygplan radarbelyser målet och roboten tar emot radareköt. Detta innebär att skjutande flygplan behöver belysa målet till dess att roboten når målet. Det betyder också att skjutande flygplan begränsas till att enbart kunna skjuta en robot i taget.

● ● Nästa generation radarjaktrobotar kännetecknas av att de är utrustade med en aktiv radarmålsökare – dvs att robotarna själva har förmåga att

radarbelysa målet. Detta möjliggör ökad taktisk frihet som avsevärt förbättrar JA 37:s och JAS 39:s anfallskapacitet och överlevnadsförmåga.

Beslut om vilken radarjaktrobot (fjärrstridsrobot) Jaktviggen och Gripen i framtiden skall beväpnas med har ännu inte fattats. Chefens för Flygvapnet preliminära krav kommer att definieras under 1993. Vid Försvarets Materielverk pågår utvärdering av de olika robotalternativen med inriktning att lämna underlag och rekommendation till chefen för Flygvapnet, så att val av alternativ kan göras under första halvåret 1995.

Tre robotar är för närvarande aktuella:

1 Den brittiska Active Sky Flash, från British Aerospace, är under utveckling och marknadsförs för närvarande.

2 Den amerikanska AIM 120 AMRAAM (Advanced Medium Range Air to Air Missile), från Hughes Aircraft Company och Raytheon, är i dag operativ inom såväl US Air Force som US Navy.

3 Den franska Mica, från Matra Defence, är under utveckling/utprovning och är beställd av det franska försvaret.

Det som främst kännetecknar den nya generationen robotar är:

- ▶ De är aktiva och hittar således till målet på egen hand.
- ▶ De kan uppdateras vad avser målets läge, vilket görs via data-länk från skjutande flygplan.
- ▶ De har jämfört med dagens radarrobotar väsentligt ökad räckvidd och betydligt högre fart i robotbanan.
- ▶ De har ett förbättrat störskydd.
- ▶ De har eget navigeringssystem.
- ▶ Underhållsbehovet är förenklat.

● ● Vid sidan av de tre kandidater som nämnts följs också utvecklingen av andra robotkoncept. Bland andra kan nämnas svensk-brittiska S225X och tyska A3M.

S225X är en samarbetsstudie mellan British Aerospace och Swedish Missile AB. Roboten väckte speciell uppmärksamhet då den som mockup förvisades på fjolårets Farnborough-utställning, då hängd på Gripen.

A3M är ett koncept som tagits fram av Deutsche Aerospace (f d MBB).

I dessa koncept talas om räckvidder över 100 km och hypersoniska farter med hjälp av t ex ramjetmotorer.

● ● Teknisk utveckling och framtida hotscenarion har medfört att högre och delvis nya krav ställs på nästa generation radarjaktrobotar. Förmågor som "launch and leave" samt möjlighet att samtidigt skjuta flera robotar mot olika mål kommer att förbättra JA 37 Jaktviggens och JAS 39 Gripens såväl offensiva som defensiva luftförsvarsförmåga. ■